

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 169/09-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia E., B., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri vybavovaní opakovaného podnetu z 1. októbra 2008 vo veci vedenej pod sp. zn. VII/2 Gn 26/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia E. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2009 elektronickou poštou a následne v zákonnej lehote poštou doručená sťažnosť občianskeho združenia E., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., ktorou namieta porušenie základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Generálnej prokuratúry

Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pri vybavovaní opakovaného podnetu z 1. októbra 2008 vo veci vedenej pod sp. zn. VII/2 Gn 26/08, ktorý generálna prokuratúra vybavila oznámením č. k. VII/2 Gn 26/08-22 z 21. novembra 2008 tak, že ho odložila (v pôvodnom znení sťažnosti sťažovateľ v rozpore s jej obsahom označil v petite ako akt porušujúci jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy oznámenie generálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gn 26/08-16 z 12. septembra 2008, podaním zo 4. februára 2009 označeným ako „*Odstránenie chyby v písaní*“ však sťažovateľ túto zjavnú chybu úpravou petitu odstránil, pozn.).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 23. decembra 2007 podal na Úrade boja proti korupcii (ďalej aj „polícia“) trestné oznámenie pre trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností podľa § 261 ods. 2 písm. d) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť dekan Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského pri implementácii projektu Human Resources Akadémie financovaného z prostriedkov Európskej únie. Vyšetrovateľ polície uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-4/BPK-B-2008 Sr. z 13. februára 2008 trestné oznámenie odmietol.

Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyšetrovateľa polície o odmietnutí trestného oznámenia sťažnosť 25. februára 2008. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) uznesením č. k. VII/2 Gn 26/08-8 sťažnosť zamietol. Podnetom z 15. apríla 2008 sťažovateľ požiadal o preskúmanie uznesenia špeciálnej prokuratúry. Špeciálna prokuratúra prípisom č. k. VII/2 Gn 26/08-16 z 12. septembra 2008 oznámila sťažovateľovi, že jeho podnet ako nedôvodný odkladá. Opakovaným podnetom z 1. októbra 2008 sťažovateľ požiadal generálnu prokuratúru o preskúmanie zákonnosti vybavenia podnetu. Generálna prokuratúra oznámením č. k. VII/2 Gn 26/08-22 z 21. novembra 2008 oznámila sťažovateľovi, že jeho opakovaný podnet ako nedôvodný odkladá, pričom v označenom prípise uviedla, že rozhodnutia vyšetrovateľa polície o odmietnutí veci a špeciálnej prokuratúry o zamietnutí sťažnosti, ako aj upovedomenie o spôsobe vybavenia podnetu špeciálnou prokuratúrou sú vecne správne, dostatočne odôvodnené a v súlade so zákonom. Podľa generálnej prokuratúry *«... V danom prípade sa jedná výlučne o obchodný záväzkový vzťah založený Zmluvou o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.*

Na okraj k spôsobu vybavenia podnetu špeciálnym prokurátorom poznamenávam, že špeciálny prokurátor postupoval v súlade s ustanovením § 33 ods. 2 zákona o prokuratúre, ktorý ukladá prokurátorovi povinnosť upovedomiť podávateľa podnetu o spôsobe jeho vybavenia. Pod „upovedomením“ pritom treba rozumieť stručnú informáciu o výsledku zistení dôvodnosti podaného podnetu a nemožno ho stotožňovať s „odôvodnením“, ktoré je obsahovou náležitosťou rozhodnutí a právnych prostriedkov výkonu dozoru prokurátora.».

Sťažovateľ sa domnieva, že „Následné podnety sťažovateľa podané podľa zákona č. 153/2001 Z. z. nielenže neviedli k náprave, ale založili aj ďalšie porušenie jeho práv. Nakoľko podrobne a zodpovedne sa GP SR zaoberala podnetmi sťažovateľa tento nemôže vedieť, obsah oznámení o vybavení jeho podnetov však vzbudzuje dojem, ako by sa GP SR podnetmi nezaoberala vôbec. Tak oznámenie zo dňa 12. 09. 2008, ako aj oznámenie zo dňa 21. 11. 2008 obsahujú iba stručnú konštatáciu o zákonnosti postupu a rozhodnutí vyšetrovateľa a prokurátora ÚŠP, bez toho, akýmkoľvek spôsobom reagovali na námietky a argumenty sťažovateľa.

GP SR teda pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľa postupovala úplne povrchno. Svoje závery iba autoritatívne skonštatovala bez toho aby ich vysvetlila a reagovala na námietky sťažovateľa. GP SR tak namiesto odstránenia nedostatkov v činnosti vyšetrovateľa a prokurátora ÚŠP a vydania pokynu na vykonanie riadneho a zákonného vyšetrovania, tieto nedostatky naopak podporila. Odmietnutie trestného oznámenia pritom bolo predčasné a došlo k nemu bez akéhokoľvek objasnenia veci a zadováženia dôkazov, ktoré je samozrejme možné až po začatí trestného stíhania vo veci.

Sťažovateľ síce nemá právo, aby bolo jeho trestné oznámenie, sťažnosť a podnety podľa zákona č. 153/2001 Z. z. úspešné, má však právo, aby sa nimi príslušné orgány zodpovedne zaoberali a v súlade so zákonom ich vybavili, pričom na relevantné námietky musia adekvátne reagovať a svoje závery a dôvody odmietnutia podaní sťažovateľa dostatočne vysvetliť. GP SR však takto nepostupovala, čím porušila právo sťažovateľa na inú právnu ochranu, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní jeho opakovaného podnetu z 1. októbra 2008 sp. zn. VII/2 Gn 26/08, zruší oznámenie generálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gn 26/08-22 z 21. novembra 2008, vráti jej vec na ďalšie konanie a súčasne jej uloží povinnosť opätovne vybaviť jeho opakovaný podnet. Sťažovateľ tiež žiadal, aby mu bola priznaná úhrada trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti si ústavný súd vyžiadal od generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) vyjadrenie k sťažnosti, ako aj predloženie dotknutej spisovej dokumentácie.

Generálny prokurátor vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 13. marca 2009 po podrobnom popise postupu orgánov prokuratúry v predmetnej veci a s poukazom na dôvody, pre ktoré opakovaný podnet sťažovateľa z 1. októbra 2008 oznámením č. k. VII/2 Gn 26/08-22 z 21. novembra 2008 odložil, vyslovil názor, že sťažnosť sťažovateľa je neopodstatnená, pričom okrem iného poukázal aj na to, že «... *pod „upovedomením“ treba rozumieť stručnú informáciu o výsledku zistení dôvodnosti podaného podnetu a nemožno ho stotožňovať s „odôvodnením“, ktoré je obsahovou náležitosťou rozhodnutí a právnych prostriedkov výkonu dozoru prokurátora*».

Generálny prokurátor zároveň vo svojom vyjadrení uviedol, že „*v prakticky rovnakej veci (pre trestné činy nezakladujúce pôsobnosť Špeciálneho súdu) na základe trestného oznámenia občianskeho združenia E. v súčasnej dobe koná Okresná prokuratúra Bratislava III pod sp. zn. 1 Pn 878/08. Pretože rozhodnutie o odmietnutí veci vybavovanej Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod sp. zn. VII/2 Gn 26/08 netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle § 9 odsek 1 písmeno e) Trestného poriadku, ak v tomto konaní budú zistené nové skutočnosti odôvodňujúce zmenu pôvodného rozhodnutia, vo veci bude opätovne konané v súlade s Trestným poriadkom (t. č. však na taký postup nie sú dôvody).*

Aj s poukazom na uvedené vzhľadom na subsidiaritu právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúcu z článku 127 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky

neprichádza do úvahy, aby sa ústavný súd vyjadroval k vecnej správnosti uznesenia polície o odmietnutí trestného oznámenia sťažovateľa.“. Kópiu uznesenia Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 Pn 878/08 z 12. februára 2009 generálny prokurátor pripojil k svojmu vyjadreniu.

K vyjadreniu generálneho prokurátora sťažovateľ zaujal stanovisko v podaní zo 7. apríla 2009, v ktorom okrem iného uviedol, že *«GP SR vo svojom stanovisku prezentuje ústavne nesúladný výklad pojmu „upovedomenie“, ktoré chápe ako „stručnú informáciu o výsledku zistení o dôvodnosti podaného podnetu.“ Čl. 152 ods. 4 Ústavy SR však ukladá štátnym orgánom postupovať pri výklade zákonov ústavne súladným spôsobom. V danom prípade je potrebné zohľadniť čl. 46 ods. 1 Ústavy...».*

Sťažovateľ ďalej vo svojom podaní argumentuje tiež tým, že *«GP SR si pritom odporuje, keď tvrdí, že sa plne stotožňuje s odmietnutím trestného oznámenia a zároveň uvádza, že „v prakticky rovnakej veci... v súčasnej dobe koná Okresná prokuratúra Bratislava III“. Pokiaľ by išlo o tú istú vec a súčasne by bol správny záver vyšetrovateľa, že nebola naplnená skutková podstata trestného činu, tak Okresná prokuratúra Bratislava III koná protiprávne, ba až zneužíva svoju právomoc, keď stíha konanie, ktoré nie je trestným činom. Naopak pokiaľ GP SR má vedomosť o postupe Okresnej prokuratúry Bratislava III a v podmienkach monokratickej prokuratúry voči nej nezakročí, zrejme je stíhanie vedené dôvodne a teda vyšetrovateľ Úradu boja proti korupcii postupoval nezákonne. Rovnako je rozporné tvrdenie GP SR, keď alibisticky poukazuje na možnosť zistenia nových skutočností, súčasne však trvá na závere, že odmietnutie veci bolo dôvodné, pričom vyšetrovateľ už v tomto štádiu trestného konania skutkový stav zistil dostatočne. Zdrojom nespokojnosti sťažovateľa pritom bola aj tá skutočnosť, že vyšetrovateľ ani len nezačal trestné stíhanie, čím si sám obmedzil možnosť „zistiť nové skutočnosti“ a tak vec riadne preveriť a vyšetriť. Štádium trestného konania pred začatím trestného stíhania pritom poskytuje iba minimálne možnosti na riadne preverenie veci a má slúžiť iba na predbežné posúdenie oznámenia.*

Ohľadom trestnej veci, v ktorej koná Okresná prokuratúra Bratislava III, uvádzam, že predmetom konania je tiež nakladanie s prostriedkami poskytnutými na základe tej istej

zmluvy, avšak už len s ohľadom na odlišnosti skutkových podstát podľa ust. § 261 TZ a ust. § 225 TZ je zrejmé, že ide o odlišné skutky.

Aj keby však išlo o skutky totožné, nič to nemôže zmeniť na skutočnosti, že práva sťažovateľa na inú právnu ochranu boli postupom a rozhodnutím vyšetrovateľa a GP SR porušené nebola mu poskytnutá žiadna satisfakcia.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity treba chápať tak, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

V súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa považoval ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd vychádzal z uvedených právnych názorov aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa. Za podstatný pre svoje závery pri predbežnom preskúmaní sťažnosti ústavný súd považoval predovšetkým obsah uznesenia okresnej prokuratúry sp. zn. 1 Pn 878/08 z 12. februára 2009, ktoré mu predložil generálny prokurátor. Z označeného uznesenia vyplýva, že okresná prokuratúra zrušila uznesenie vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III, Úradu justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Bratislava III“) sp. zn. ORP-992/OEK-B3-2008 z 10. decembra 2008, ktorým bolo odmietnuté trestné oznámenie sťažovateľa týkajúce sa podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu

podľa § 225 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť neznámy páchatel' tým, že ako zástupca Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave uzatvoril s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku vo výške 4 697 560 Sk na implementáciu projektu Human Resources Akadémia, avšak daný projekt nerealizoval a finančný príspevok použil na úhradu za neexistujúce plnenia na projekte. Okresná prokuratúra týmto uznesením prikázala vyšetrovateľovi okresného riaditeľstva Bratislava III vo veci znovu konať a rozhodnúť a uložila mu doplniť trestné oznámenie najmä vyžiadaním listinných podkladov na objasnenie skutočností uvedených v trestnom oznámení. Ďalej okresná prokuratúra v tomto uznesení uviedla, že „*V tejto súvislosti bude nevyhnutné zabezpečiť do vyšetrovacieho spisu predmetnú zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku a ďalšie listinné dôkazy z ktorých by bol zrejmý spôsob a účel použitia finančných prostriedkov v rámci realizácie uvedeného projektu v rozhodujúcom období. V závislosti od takto vykonaného dokazovania bude možné rozhodnúť podľa § 197 Trestného poriadku, alebo ustáliť právnu kvalifikáciu skutku a rozhodnúť podľa § 199 Trestného poriadku.*“.

Ústavný súd považoval za podstatné tiež to, že sťažovateľ podal v predmetnej veci dve trestné oznámenia. Prvé trestné oznámenie z 23. decembra 2007 bolo adresované Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii Bratislava a týkalo sa podozrenia zo spáchania trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností podľa § 261 ods. 2 písm. d) Trestného zákona. Druhé trestné oznámenie z 29. septembra 2008 bolo adresované Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Bratislava III a týkalo sa podozrenia zo spáchania trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 Trestného zákona.

Uvedené trestné oznámenia sťažovateľa sú obsahovo podobné a týkajú sa konania dekana Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského pri implementácii projektu Human Resources Akadémia financovaného z prostriedkov Európskej únie [text ich bodov 1 až 3, v ktorom sa poukazuje na zmluvy uzavreté v súvislosti s implementáciou označeného projektu (zmluva o nájme priestorov, zmluva o nájme prístrojového vybavenia a zmluva o poskytovaní služieb expertov) je identický, pričom trestné oznámenie

z 23. decembra 2007 obsahuje aj bod 4 týkajúci sa zmluvy o koordinácii projektu uzatvorenej s občianskym združením S.]

Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že orgány činné v trestnom konaní, konkrétne vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Bratislava III (konanie vedené pod sp. zn. ORP-992/OEK-B3-2008) a okresná prokuratúra (konanie vedené pod sp. zn. 1 Pn 878/08), konajúce vo veci trestného oznámenia sťažovateľa, sú orgánmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, vrátane rozhodnutia o tom, či vo veci bude, alebo nebude začaté trestné stíhanie, resp. vznesené obvinenie konkrétnej osobe.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd napriek odloženiu opakovaného podnetu sťažovateľa oznámením generálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gn 26/08-22 z 21. novembra 2008 nepovažuje vec sťažovateľa za skončenú, keďže v skutkovo totožnej veci naďalej koná vyšetrovateľ okresného riaditeľstva Bratislava III a okresná prokuratúra. Vzhľadom na princíp subsidiarity preto ústavný súd zastáva názor, že v okolnostiach prípadu nie je v jeho právomoci meritórne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby voči nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03). Sťažovateľ nemá ústavou zaručené základné právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo vznesené obvinenie voči označenej osobe a následne bola voči nej podaná obžaloba, pričom toto právo nemožno odvodiť ani z niektorého zo základných práv a slobôd. Preto postupom generálnej prokuratúry (ani jej podriadených orgánov) v zásade nemôže dôjsť k porušeniu základného

práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že v trestnom konaní nebolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe a trestné stíhanie bolo zastavené. Sťažovateľovi zo základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní jeho oznámením o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, zákonným spôsobom zaoberali (III. ÚS 261/05), pričom v okolnostiach veci sťažovateľa možno vysloviť záver, že generálna prokuratúra sa ústavne akceptovateľným spôsobom jeho vecou zaoberala.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009